

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 16 lipca 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Współpraca sądowa w sprawach cywilnych – Postępowanie upadłościowe – Rozporządzenie (UE) 2015/848 – Artykuł 3 – Jurysdykcja międzynarodowa – Główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika – Osoba fizyczna nieprowadząca niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej – Wzruszalne domniemanie, w myśl którego główny ośrodek podstawowej działalności takiej osoby znajduje się w miejscu jej zwykłego pobytu – Obalenie tego domniemanie – Sytuacja, w której jedyna nieruchomości dłużnika jest położona poza państwem członkowskim miejsca jego zwykłego pobytu

W sprawie C-253/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunal da Relação de Guimarães (sąd apelacyjny w Guimarães, Portugalia) postanowieniem z dnia 14 lutego 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 26 marca 2019 r., w postępowaniu:

MH,

NI

przeciwko

OJ,

Novo Banco SA,

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: S. Rodin, prezes izby, K. Jürimäe (sprawozdawczyni) i N. Piçarra, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Szpunar,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu rządu portugalskiego – L. Inez Fernandes, P. Lacerda, P. Barros da Costa i L. Medeiros, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: portugalski.

– w imieniu Komisji Europejskiej – M. Wilderspin i P. Costa de Oliveira, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 30 kwietnia 2020 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. 2015, L 141, s. 19 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 1, s. 191).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy MH i NI a OJ i Novo Banco SA w przedmiocie wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego złożonego przez MH i NI.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 1346/2000

- 3 Rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. 2000, L 160, s. 1) zostało uchylone i zastąpione przez rozporządzenie 2015/848. Motyw 13 tego pierwszego rozporządzenia stanowił:

„Główny ośrodek podstawowej działalności powinien oznaczać miejsce, w którym dłużnik zazwyczaj zarządza swoją działalnością i jako takie jest rozpoznawalne przez osoby trzecie”.

- 4 Artykuł 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 stanowił:

„Sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku spółek i osób prawnych domniemywa się, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest siedziba określona w statucie, chyba że zostanie przeprowadzony dowód przeciwny”.

Rozporządzenie 2015/848

- 5 Motywy 5, 23 i 27–34 rozporządzenia 2015/848 stanowią:

„(5) Dla zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego niezbędne jest unikanie zachęt dla stron do przenoszenia majątku lub postępowania sądowego z jednego państwa członkowskiego do innego w celu uzyskania korzystniejszej sytuacji prawnej ze szkodą dla ogółu wierzycieli (tzw. forum shopping).

[...]

(23) Niniejsze rozporządzenie pozwala na wszczęcie głównego postępowania upadłościowego w państwie członkowskim, w którym dłużnik posiada główny ośrodek swojej podstawowej działalności. Postępowanie to ma zakres uniwersalny, jego celem jest objęcie całego majątku

dłużnika. W celu ochrony różnych interesów niniejsze rozporządzenie pozwala na wszczęcie równoległe z głównym postępowaniem upadłościowym wtórnych postępowań upadłościowych. Wtórne postępowanie upadłościowe może zostać wszczęte w państwie członkowskim, w którym dłużnik ma swój oddział. Skutki wtórnego postępowania upadłościowego ograniczone są tylko do majątku dłużnika znajdującego się w tym państwie. Bezwzględnie obowiązujące przepisy dotyczące koordynacji z głównym postępowaniem upadłościowym gwarantują niezbędną jednolitość postępowania w ramach Unii.

[...]

- (27) Przed wszczęciem postępowania upadłościowego właściwy sąd powinien z urzędu sprawdzić, czy główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika lub oddział dłużnika faktycznie znajduje się na obszarze jego jurysdykcji.
- (28) Ustalając, czy główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika jest możliwy do zweryfikowania dla osób trzecich, należy zwrócić szczególną uwagę na wierzycieli i ich percepcję tego, skąd dłużnik administruje swoją działalnością. [...]
- (29) W niniejszym rozporządzeniu należy zawrzeć szereg zabezpieczeń mających zapobiegać nielegalnemu lub nieuczciwemu wybieraniu sądu pod kątem korzystniejszej sytuacji prawnej (tzw. forum shopping).
- (30) Zatem domniemania, że głównym ośrodkiem podstawowej działalności jest miejsce siedziby statutowej, główne miejsce prowadzenia działalności czy miejsce zwykłego pobytu, powinny mieć charakter wzruszalny; właściwy sąd państwa członkowskiego powinien starannie ocenić, czy główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika faktycznie znajduje się w danym państwie członkowskim. W przypadku przedsiębiorstwa powinna istnieć możliwość wzruszenia tego domniemania, jeżeli centralna administracja przedsiębiorstwa mieści się w innym państwie członkowskim niż jego siedziba statutowa i jeżeli całościowa ocena wszystkich istotnych okoliczności wykaże w sposób możliwy do zweryfikowania dla osób trzecich, że faktyczny główny ośrodek sprawowania zarządu i nadzoru nad przedsiębiorstwem oraz zarządzania jego interesami znajduje się w tym innym państwie członkowskim. W przypadku osoby fizycznej nieprowadzącej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej powinna istnieć możliwość wzruszenia tego domniemania, na przykład gdy większość majątku dłużnika znajduje się poza państwem członkowskim miejsca jego zwykłego pobytu lub gdy można wykazać, że głównym motywem jego przeprowadzki było wystąpienie o wszczęcie postępowania upadłościowego w nowej jurysdykcji i że takie wystąpienie godziłoby materialnie w interesy wierzycieli, którzy prowadzili z dłużnikiem transakcje przed przeniesieniem.
- (31) W tym samym celu – zapobiegania nielegalnemu lub nieuczciwemu wybieraniu sądu pod kątem korzystniejszej sytuacji prawnej – domniemanie, że głównym ośrodkiem podstawowej działalności jest miejsce siedziby statutowej, główne miejsce prowadzenia przez osobę działalności lub miejsce jej zwykłego pobytu, nie powinno mieć zastosowania, gdy – odpowiednio w przypadku przedsiębiorstwa, osoby prawnej lub osoby fizycznej prowadzącej niezależną działalność gospodarczą lub zawodową – dłużnik przeniósł swoją siedzibę statutową lub główne miejsce prowadzenia działalności do innego państwa członkowskiego w okresie trzech miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego, lub – w przypadku osoby fizycznej nieprowadzącej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej – dłużnik przeniósł miejsce zwykłego pobytu do innego państwa członkowskiego w okresie sześciu miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego.

- (32) We wszystkich przypadkach, jeżeli okoliczności sprawy budzą wątpliwości co do jurysdykcji danego sądu, sąd ten powinien zażądać od dłużnika dodatkowych dowodów na poparcie jego twierdzeń, a jeżeli prawo mające zastosowanie do postępowania upadłościowego na to zezwala – powinien umożliwić wierzycielom dłużnika przedstawienie stanowiska w kwestii jurysdykcji.
- (33) W przypadku gdy sąd otrzymujący wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego uzna, że główny ośrodek podstawowej działalności nie znajduje się na obszarze jego jurysdykcji, nie powinien wszczynać głównego postępowania upadłościowego.
- (34) Ponadto każdy wierzyciel dłużnika powinien dysponować skuteczną możliwością zaskarżenia orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego. O skutkach zaskarżenia orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego powinno rozstrzygać prawo krajowe”.

6 Artykuł 3 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Jurysdykcja”, stanowi w ust. 1:

„Sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, posiadają jurysdykcję do wszczęcia postępowania upadłościowego (»główne postępowanie upadłościowe«). Głównym ośrodkiem podstawowej działalności jest miejsce, w którym dłużnik regularnie zarządza swoją działalnością o charakterze ekonomicznym i które jako takie jest rozpoznawalne dla osób trzecich.

W przypadku spółki lub osoby prawnej domniemywa się, wobec braku dowodu przeciwnego, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest miejsce siedziby statutowej. Domniemanie takie ma zastosowanie tylko wtedy, gdy siedziba statutowa nie została przeniesiona do innego państwa członkowskiego w okresie trzech miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego.

W przypadku osoby fizycznej prowadzącej niezależną działalność gospodarczą lub zawodową domniemywa się, wobec braku dowodu przeciwnego, że głównym ośrodkiem jej podstawowej działalności jest główne miejsce wykonywania tej działalności. Domniemanie takie ma zastosowanie tylko wtedy, gdy główne miejsce wykonywania działalności nie zostało przeniesione do innego państwa członkowskiego w okresie trzech miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego.

W przypadku każdej innej osoby fizycznej domniemywa się, wobec braku dowodu przeciwnego, że głównym ośrodkiem jej podstawowej działalności jest miejsce zwykłego pobytu tej osoby. Domniemanie takie ma zastosowanie tylko wtedy, gdy miejsce zwykłego pobytu nie zostało przeniesione do innego państwa członkowskiego w okresie sześciu miesięcy poprzedzających złożenie wniosku o wszczęcie postępowania upadłościowego”.

7 Zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia:

„Sąd, do którego wpłynął wniosek o wszczęcie postępowania upadłościowego, ustala z urzędu, czy posiada jurysdykcję zgodnie z art. 3. W orzeczeniu o wszczęciu postępowania upadłościowego określa się podstawy jurysdykcji sądu, a w szczególności, czy wynika ona z art. 3 ust. 1 czy z art. 3 ust. 2”.

8 Artykuł 7 ust. 1 tego samego rozporządzenia stanowi:

„O ile niniejsze rozporządzenie nie stanowi inaczej, dla postępowania upadłościowego i jego skutków właściwe jest prawo państwa członkowskiego, w którym zostaje wszczęte postępowanie (»państwo wszczęcia postępowania«)”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 9 Małżonkowie MH i NI, zamieszkujący od 2016 r. w Norfolkku (Zjednoczone Królestwo), gdzie wykonują pracę najemną, wystąpili do sądów portugalskich z wnioskiem o ogłoszenie ich upadłości. Sąd pierwszej instancji, do którego wpłynął wniosek, stwierdził brak swojej jurysdykcji międzynarodowej do orzekania w przedmiocie ich żądania, uznając, że zgodnie z art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia 2015/848 głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest miejsce ich zwykłego pobytu, czyli Zjednoczone Królestwo, i że w związku z tym jurysdykcję do wszczęcia postępowania upadłościowego mają sądy tego ostatniego państwa.
- 10 MH i NI wnieśli środek odwoławczy od tego orzeczenia do sądu odsyłającego, podnosząc, że opiera się on na nieprawidłowej wykładni zasad ustanowionych w rozporządzeniu 2015/848. W tym względzie wskazali oni, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności nie jest miejsce ich zwykłego pobytu, a mianowicie Zjednoczone Królestwo, lecz Portugalia, ponieważ to w tym państwie leży jedyna nieruchomość będąca ich własnością, tam też dokonano transakcji i zawarto umowy, które doprowadziły do ich niewypłacalności. Co więcej, podnieśli oni, że nie istnieje żaden związek między ich aktualnym miejscem zwykłego pobytu a okolicznościami faktycznymi skutkującymi ich niewypłacalnością, które wystąpiły w całości w Portugalii. MH i NI wnoszą zatem o uznanie jurysdykcji międzynarodowej sądów portugalskich.
- 11 Sąd odsyłający ma wątpliwości co do prawidłowej wykładni art. 3 ust. 1 rozporządzenia 2015/848, a w szczególności w kwestii kryteriów, jakie mogą posłużyć do obalenia wrzucalnego domniemania przewidzianego w tym przepisie dla osób fizycznych niewykonywujących niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej.
- 12 Sąd ten podnosi bowiem, że w odniesieniu do takich osób fizycznych motyw 30 rzeczonoego rozporządzenia stanowi, iż powinna istnieć możliwość wrzucenia tego domniemania, na przykład gdy większość majątku dłużnika znajduje się poza państwem członkowskim miejsca jego zwykłego pobytu.
- 13 W tych okolicznościach Tribunal da Relação de Guimarães (sąd apelacyjny w Guimarães, Portugalia) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy w ramach rozporządzenia [2015/848] sąd danego państwa członkowskiego jest właściwy do wszczęcia głównego postępowania upadłościowego dotyczącego obywatela, który posiada tam swoją jedyną nieruchomość, pomimo iż posiada on miejsce zwykłego pobytu wraz z gospodarstwem domowym w innym państwie członkowskim, w którym świadczy też pracę najemną?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 14 Poprzez swoje jedyne pytanie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia 2015/848 należy interpretować w ten sposób, że ustanowione w nim domniemanie dla celów ustalenia jurysdykcji międzynarodowej do wszczęcia postępowania upadłościowego, zgodnie z którym głównym ośrodkiem podstawowej działalności osoby fizycznej niewykonywującej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej jest miejsce jej zwykłego pobytu, zostaje obalone przez sam fakt, że jedyna nieruchomość tej osoby jest położona poza państwem członkowskim miejsca jej zwykłego pobytu.
- 15 Jak wynika z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia 2015/848 ogólnym łącznikiem dla ustalenia jurysdykcji międzynarodowej dla celów wszczęcia postępowania upadłościowego jest główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika. W szczególnym przypadku, w którym dłużnik jest osobą fizyczną

nieprowadzącą niezależnej działalności gospodarczej lub zawodowej, art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia ustanawia wzruszalne domniemanie, w myśl którego głównym ośrodkiem podstawowej działalności tej osoby jest miejsce jej zwykłego pobytu.

- 16 W celu udzielenia odpowiedzi sądowi odsyłającemu należy w pierwszej kolejności sprecyzować znaczenie i zakres pojęcia „głównego ośrodka podstawowej działalności” w rozumieniu wspomnianego rozporządzenia.
- 17 W tym względzie należy przypomnieć, po pierwsze, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zarówno względy jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasady równości wskazują na to, że pojęciom przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia jego sensu i znaczenia, należy zwykle nadać w całej Unii autonomiczną i jednolitą wykładnię, którą należy ustalić, uwzględniając kontekst przepisu i cel danego uregulowania (wyrok z dnia 20 października 2011 r., Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671, pkt 42 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 18 Zatem z uwagi na to, że art. 3 ust. 1 rozporządzenia 2015/848 nie zawiera żadnego odesłania do prawa państw członkowskich, pojęcia w nim zawarte należy interpretować w sposób autonomiczny i jednolity. W szczególności wykładni pojęcia „głównego ośrodka podstawowej działalności”, jako właściwego temu rozporządzeniu, należy dokonać w sposób jednolity i niezależny od przepisów krajowych (zob. analogicznie wyrok z dnia 20 października 2011 r., Interedil, C-396/09, EU:C:2011:671, pkt 43 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 19 Po drugie, Trybunał orzekł w odniesieniu do pojęcia „głównego ośrodka podstawowej działalności” występującego w art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000, że zakres tego pojęcia objaśnia motyw 13 tego samego rozporządzenia, który wskazuje, że „[g]łówny ośrodek podstawowej działalności powinien oznaczać miejsce, w którym dłużnik zazwyczaj zarządza swoją działalnością i jako takie jest rozpoznawalne przez osoby trzecie”. Trybunał doszedł do wniosku, że z tej definicji wynika, iż główny ośrodek podstawowej działalności należy identyfikować w oparciu o kryteria, które są jednocześnie obiektywne i możliwe do zweryfikowania przez osoby trzecie. Ta obiektywność i możliwość zweryfikowania przez osoby trzecie są niezbędne dla zagwarantowania pewności prawa i przewidywalności w kwestii ustalenia sądu właściwego dla wszczęcia głównego postępowania upadłościowego (postanowienie z dnia 24 maja 2016 r., Leonmobili i Leone, C-353/15, niepublikowane, EU:C:2016:374, pkt 33 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 20 Taką samą wykładnię należy przyjąć w celu ustalenia znaczenia i zakresu pojęcia „głównego ośrodka podstawowej działalności” w rozumieniu rozporządzenia 2015/848. Jak bowiem zauważył rzecznik generalny w pkt 29 opinii, w ramach owego rozporządzenia, które uchyliło i zastąpiło rozporządzenie nr 1346/2000, posłużenie się obiektywnymi kryteriami ma nadal kluczowe znaczenie dla zapewnienia, by przepis jurysdykcyjny gwarantował pewność prawa i przewidywalność ustalenia sądu właściwego. Ponadto celem przepisów jurysdykcyjnych rozporządzenia 2015/848 jest, jak stanowi motyw 5 tego rozporządzenia, unikanie zachęt dla stron do przenoszenia majątku lub postępowania sądowego z jednego państwa członkowskiego do innego w celu uzyskania korzystniejszej sytuacji prawnej ze szkodą dla ogółu wierzycieli (tzw. forum shopping).
- 21 Motyw 28 tego rozporządzenia również dostarcza użytecznych wskazówek w tym względzie, stanowiąc, że ustalając, czy główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika jest możliwy do zweryfikowania przez osoby trzecie, należy zwrócić szczególną uwagę na wierzycieli i ich percepcję tego, skąd dłużnik administruje swoją działalnością. Odwołanie się bowiem do obiektywnych kryteriów, które mogą zostać zweryfikowane przez osoby trzecie w celu ustalenia głównego ośrodka podstawowej działalności dłużnika, powinno umożliwić ustalenie sądu, z którym dłużnik ma rzeczywisty związek, a tym samym zaspokoić uzasadnione oczekiwania wierzycieli.

- 22 W związku z tym główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika należy ustalić w oparciu o całościową ocenę wszystkich obiektywnych kryteriów, które mogą zostać zweryfikowane przez osoby trzecie, w szczególności przez wierzycieli, które to kryteria mogą wskazywać na faktyczne miejsce, w którym dłużnik zazwyczaj zarządza swoją działalnością.
- 23 Po trzecie, z samego brzmienia art. 3 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia 2015/848 wynika, że powyższe rozważania mają zastosowanie bez rozróżnienia do każdego dłużnika, zarówno spółek, osób prawnych, jak i osób fizycznych. Ten ogólny łącznik służący ustaleniu jurysdykcji międzynarodowej dla celów wszczęcia postępowania upadłościowego, a także podejście oparte na obiektywnych i możliwych do zweryfikowania przez osoby trzecie kryteriach, które należy przyjąć w celu jego zastosowania, mają zatem tym bardziej zastosowanie do osób fizycznych niewykonyjących niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej.
- 24 W związku z tym należy uściślić, jak zauważył w istocie rzecznik generalny w pkt 45 i 49 opinii, że kryteriami istotnymi dla ustalenia głównego ośrodka podstawowej działalności osoby fizycznej niewykonyjącej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej są kryteria odnoszące się do sytuacji majątkowej i gospodarczej, co odpowiada miejscu, w którym osoba ta zarządza swoją działalnością i w którym uzyskuje większość dochodów oraz dokonuje większości wydatków, względnie miejscu, w którym znajduje się większość jej majątku.
- 25 W drugiej kolejności należy sprecyzować zakres domniemania ustanowionego w art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia 2015/848. Z samego brzmienia tego przepisu w związku z art. 3 ust. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia wynika, że domniemywa się, iż osoba fizyczna niewykonyjąca niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej, w braku dowodu przeciwnego, zazwyczaj zarządza swoją działalnością w miejscu zwykłego pobytu, ponieważ istnieje duże prawdopodobieństwo, że miejsce to odpowiada centrum jej głównych interesów gospodarczych. Wynika z tego, że dopóki domniemanie to nie zostanie obalone, dopóty sądy państwa członkowskiego, w którym znajduje się to miejsce zwykłego pobytu, mają międzynarodową jurysdykcję do wszczęcia postępowania upadłościowego wobec wspomnianej osoby fizycznej.
- 26 Jednakże art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia 2015/848 przewiduje, że domniemanie to obowiązuje tylko do momentu przeprowadzenia dowodu przeciwnego, a motyw 30 owego rozporządzenia precyzuje, że powinna istnieć możliwość wzruszenia tego domniemania, na przykład gdy większość majątku dłużnika znajduje się poza państwem członkowskim miejsca jego zwykłego pobytu lub gdy można wykazać, że głównym motywem jego przeprowadzki było wystąpienie o wszczęcie postępowania upadłościowego w nowej jurysdykcji i że takie wystąpienie godziłoby materialnie w interesy wierzycieli, którzy prowadzili z dłużnikiem transakcje przed przeniesieniem.
- 27 Ponadto, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 55 opinii, sam fakt, że zaszły okoliczności wymienione w tym motywie, nie oznacza, iż domniemanie ustanowione w art. 3 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia 2015/848 zostaje automatycznie obalone.
- 28 O ile bowiem położenie majątku dłużnika stanowi jedno z obiektywnych i możliwych do zweryfikowania przez osoby trzecie kryteriów, które należy uwzględnić w celu ustaleniu miejsca, w którym zarządza swoją działalnością, o tyle domniemanie to może zostać obalone dopiero po przeprowadzeniu całościowej oceny wszystkich tych kryteriów. Wynika z tego, że okoliczność, iż jedyna nieruchomości osoby fizycznej niewykonyjącej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej jest położona poza państwem członkowskim jej miejsca zwykłego pobytu, sama w sobie nie wystarcza do obalenia tego domniemania.
- 29 W niniejszej sprawie wnoszący środek odwoławczy w postępowaniu głównym podnoszą ponadto przed sądem odsyłającym, że Portugalia jest nie tylko państwem członkowskim, w którym położona jest ich jedyna nieruchomości, ale także państwem członkowskim, w którym zostały przeprowadzone transakcje i zawarte umowy, które doprowadziły do ich niewypłacalności.

- 30 W tym względzie, o ile przyczyna niewypłacalności nie jest sama w sobie elementem istotnym dla ustalenia głównego ośrodka podstawowej działalności osoby fizycznej niewykonującej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej, o tyle jednak do sądu odsyłającego należy uwzględnienie wszystkich elementów obiektywnych i możliwych do zweryfikowania przez osoby trzecie, które odnoszą się do jej sytuacji majątkowej i gospodarczej. W przypadku takim jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, jak przypomniano w pkt 24 niniejszego wyroku, sytuacja ta jest powiązana z miejscem, w którym wnoszący środek odwoławczy w postępowaniu głównym zazwyczaj zarządzają swoją działalnością i w którym uzyskują większość dochodów oraz dokonują większości wydatków, względnie z miejscem, w którym znajduje się większość ich majątku.
- 31 W świetle całości kształtu powyższych rozważań na pytanie sądu odsyłającego trzeba odpowiedzieć, iż art. 3 ust. 1 akapity pierwszy i czwarty rozporządzenia 2015/848 należy interpretować w ten sposób, że ustanowione w nim domniemanie dla celów ustalenia jurysdykcji międzynarodowej do wszczęcia postępowania upadłościowego, zgodnie z którym głównym ośrodkiem podstawowej działalności osoby fizycznej niewykonującej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej jest miejsce jej zwykłego pobytu, nie zostaje obalone przez sam fakt, że jedyna nieruchomość tej osoby jest położona poza państwem członkowskim miejsca jej zwykłego pobytu.

W przedmiocie kosztów

- 32 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 1 akapity pierwszy i czwarty rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego należy interpretować w ten sposób, że ustanowione w nim domniemanie dla celów ustalenia jurysdykcji międzynarodowej do wszczęcia postępowania upadłościowego, zgodnie z którym głównym ośrodkiem podstawowej działalności osoby fizycznej niewykonującej niezależnej działalności gospodarczej ani zawodowej jest miejsce jej zwykłego pobytu, nie zostaje obalone przez sam fakt, że jedyna nieruchomość tej osoby jest położona poza państwem członkowskim miejsca jej zwykłego pobytu.

Podpisy